

BIBLIOTEKA
SHTETIT

814-1
Sh 65

Azem Shkreli

poezi

854-1
5565

AZEM SHKRELI

LOTËT E MALEVE

Poezi nga Kosova

29610

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

BALLADA NË GUR

Te kroni i Cërnalevës

Ë kemi nda përgjysë zemrën e kësaj Bjeshke dhe
më të dashninë e mallin e masim çdo mbramje e në çdo
agim; tokë e shkamb jemi ba me mbrojtë tokën e shkambin
tonë: kangën e djepit, krenin' e vashës e sofrën e gëzimit
për mik dhe ksulën e qiellit mbi votër-tapinë, tapinë e gjyshit
jetik.

N'cilën parzëm nane, oj tokë,
verbue për rrezet e ballit,
n'cilit gërmadha të plangut fikun

krojet e lotit me t'i gjetë,
krojet e malit —
tokë e shkretnueme!

— Cërnalevë, oj nanë, pse vjen kaq vajë?
— N'zemër mâ n'gjité kolona e idhët si rrshajë!

)

LULE GJAKU

(Dymbëdhjetë dëshmorëve të rij, ra në Lipovicë, në
vjetin 1943)

1.

Nji çetë djelmosha nxori prej gjini at'natë
Kosova kreshnike — agimit ja fali dhuratë.

2.

Dymbëdhetë kapela n'terr u përzien si hije,
dymbëdhetë kapela — mall dhe shej krenie.

3.

U nis kolona n'udhën e kuqe t'lirisë,
n'udhën e shejtë, me hovin e ndezun t'rinishë.

4.

Disa as fjolla s'kanë ende n'për f'tyrë,
as sy ndër sy me vasha ende s' janë kqyrë.

5.

Qetsi. N'për zemër nate kolona hapin s'e ndal,
me vrullin e gjakut që zien e vlon si valë...

6.

Za as zog kurrkund në natën e zezë;
n'për udhë të padija nji shpresë dritat i ndez.

7.

Ecin. Agimi shkrep me reze ndër bajoneta
dhe n'log beteje me vdekjen ndeshetjeta.

8.

Blerimin n'sy e kanë, po asnji s'trembet
kur dijnë se vendi thundrës s'huej po u shembet.

9.

Ofshani mali n'kob' dhe ndër vetima,
me gjak të ngrohtë rinie u skuq ledina.

10.

N'sytë e secilt flamur' i kuq valon,
n'sytë e secilit kah mordja me radhë pikon.

11.

Tash rriten nëpër stinë — kreni dhe mall,
me gurë kujtimi n'zemër, me lule gjaku n'**balle**.

KANGA MBI MURANË

I puthi pranvera
stinët e thame n'gurë,
bekimi i fundit i nanës!

Edhe gazmendi
u fik me lotin e mallit,
betimi i shtrejtë i motrës!

Edhe dashnia
flakë u dogj në zemër,
kanga e thyeme e vashës!

I puthi pranvera
Stinët e thame n'gurë,
lulja e kuqe e agimit!

PËRSHËNDETJA

Lahuta e vjetër n'tra ka zanë m'u kotë
dhe kanga e gjakut n'sharki.
E, dalë kularit qetë/
shih,
duen me i shkye ledinat.
Ndër ara buke t'bërlyket
tash nji dem me rrotë,
nji dem me hekur n'bri...

E ngrite kokën sot me matë me sy
sirenën sa hataja.
Dhe ja, ku t'ra
qeleshja e lashtë n'tallë...
Shiko, nalt, te dielli,
Dukagjinas, vlla!
Me fat — se t'paska hije
tufa e rrezeve n'ballë!

KRENARIA

Larg ndër thepa sot shikimi m'iku
mbi dredha t'Drinit, tue këputë kopshtije e
fusha;

me rreze majë krahnorin jetë e mbusha
dhe ndjeva se si n'mendje fill m'piku
trolli im shkambor:

Iugjet bleroshe, tufat kokrrue n'shullaje,
n'për logje stinësh u ktheva ndër dit'fëminie,
nisa me bredhë nëpër çdo shtek e hije;
bjeshkën, malin e pashë, e nalt ndër maje
do cukla borë,

dhe vashat syshkrueme, bijat e fshatit tim,
malsorin shkamb e djerrinat gratçore,
rrapin me gurë, çdo skutë e çdo bregore,
e m'tha 'i kreni, përzie me mall e g'zim:
Tek jam ende malsor!

TAKIMI

N'për gjurmë fëminie, sot, ja ku m'solli udha
te «vorr' i Ymerit» n'Lugje. Ende zbardhueka tuba
jote,
Shpend! Na moti, cok, s'jem' pa — dhe sa shum
rrudha
t'paskan dhurue këto mote!..

I mbështete n'krryle shtatëdhetë vjet pleqnie.
S'po m'njef? E vune dorën n'ballë, se syt' po
t'rrjellojnë pak.
Mendove: I dhenash t'hueja... Mos dikush prej
«paric».
t'thot': — Tunjatjeta, plak!..

Nën rreze gushti balli t'shkëlqen si pllaja
përgimun shikimin e turbullt kah e derdh.

Po a din sa herë kokrrojshe tubat n'ograja
me 'i far' vocraku flokverdhë?!

Eh! Kurr' mallëngjimi buzën s'ta dridhi si sot
tue m'përshëndetë kur t'thash' unë — lamtumirë!
E m'përqafevo — pikun zemrës nji lot
dikoi e u vodh n'për mollza, me pahirë.

Kujtove ditët e njoma, harrue si himna,
me moca kur shkurtovë pipat n'kamb' e n'dorë.
Tash vjeshta vjen. Ti s'din edhe sa dimna
t'i hjedhin mustakut borë! . .

MALËSORJA

Majës po zbret nji re murroshe me rrëke,
(thue shi do t'bjerë a breshën!)
ka me zanë bareshën
n'pllajë, te currat, kah rritet me kope.

A' n'fushë malsorja. Herka s'ja mba' pikën.
Drue kanga n'buzë i këputet.
Nuk ka kur futet.
Dashnin' shterngatat n'zemër kur' s'ja fikën.

«Zana i raftë! — mallkimi n'fund t'shpirtit
hesht —
N'pishë dielli ç'na u desht ky shi?»
Ja lagu letrën n'gji.
at' letër malli që shkroi n'do çufrra n'kreshtë.

Po qe «ai shejtani»: n'curr hyp; ban me dorë.
S'din se me i tretë bagëtia.

ajo s'ka ku te shpija.
E vetet ftyra. E bahet fisi horë..

Oj motër, fis e kanu — urtitë që mësuem si fëmi,
harroji, tash janë punë prrallash!
Unë n'log gjinkallah
tue lotue fatin, kurr' ma s'due me t'ndi'!

KANGE ARKAIKE

Vendlindjes

Kur këndoij pér ty — a mundem me matë vargun,
vrullin e kangës me thyé?
Le të m'quejnë me njiqind emna, le të m'thonë
poet i çmendun!

Kur këndojoj për ty — a mundem me shfref gjëzimin,
dallgën e ditëve djaloshare?
Le t'i lidhin nye këto fije vargu, le t'i varin
kritikët n'qafë!

Kur këndoј pér ty — a mundem me shue
dhimbjen,
lotin pér fminin' e tretun?
Le t'ma harrojnë emnin e vorrin, le t'më njofin
vetëm gjinkallat!

Kur këndoј pér ty — a mundem me matë dashninë,
dashninë e gurit pér gur?

KANGA E KUQE

N'ballë t'Afrikës vетоi,
e kishte Afrikën n'ballë.

N'gjakun e Kongos u dejë,
e kishte Kongon n'gjak.

N'zemër t'Afrikës e vranë,
e kishte Afrikën n'zemër... .

29610

NË BUZË TË REKTIMIT

E para porosi

Gjyshi yt plaku e ka ba vendin mur
në themelet e nji piramide,
tue ndërtue shtëpi për zotën e për dreqën.
Lëkurën e përbuzun t'zezakut ernal ja kanë lénurë
diku, në majë të nji kështjelle
të dhimbjeve tonë.

Kur t'rritesh,
voglushi im i dashtun!
kurr' mos ua shtrij duert e lypës, duert e dhimbjes
madhnive t'fjetuna n'qiell!

E dyta porosi

Të ka vdekë nanëzeza
me duert t'kryqzueme n'votër,

tue kujtue nji ninulë lumnie pér birin e vetëm,
e asht shndërrue në bekimin e mbramë:
që kurr' mos ta ndiejë vajin e lodhun, roshkun
e djegun
te krojet e thata t'gjinit.

Kur t'rriteshe,
rrita e namun e këtij trolli,
kurr' mos e pështyj gjinin e nanës, dhantin' e saj
pér emnin që ta fali!

E treta porosi

Edhe unë ta mbolla hijen e krrusun
te praku i çdo të bardhi dhe në plagët e zeza të
kësaj toke,
në kandarin e lashtë të së cilës — nji jetë e jona
ende s'peshon as nji gram ari pér t'huej;
këtu gjakun e djersën e lotin prore i kam shitë
pa pare
pér nji trohéz buke edhe njimijë të shame
farës e fisit dhe gurit të vorrit tim.

Kur t'rriteshe,
lindja e pagëzueme e kësaj dite,

kurr' mos e shkel vorrin e babës, hijen e shkelun,
për ngjyrën e lëkurës sate!

Embramja porosi

Kur t'rritesh,
mblidhi eshtnat tanë gjithkah shkrumanave tonë,
eshtnat tanë e t'etënve, klithjet e dhimbjeve tonë,
dhe ngrehe nji piramidë prej rrashtash deri te
reja:
përmbi Keopsin, në maje t'shekullit ngjitu.

URAGANI

Uragani

në flokët e shprishuna t'vashave,

uragani

në gjethet e palmave t'përgjakuna.

— Saharë!

Kemi me të mbjellë me rrashtat tonë,

fara ma e lirë dhe ma e shtrejtë e kësaj toke!

Uragani

n'kangën e thyeme t'luftetarëve,

uragani,

 xhungla po dridhet nën kambë.

Saharë!

Kemi me të nojmë me gjakun tonë.

vena ma e lirë dhe ma e shtrejtë e këtij trolli!

Uragani
n'ofshën e dhimbjes së nanave.
Uragani
n'flatrat e flamurit t'rreckosun.

D I T I R A M B

Kemi me u zgjue edhe na të vdekunit
në darsmën e kuqe të kësaj toke.

Mos na i harroni emnat,
mos na i harroni vorret.

Me duert e thyeme tonat kemi me shkrue
himnin e shekujve n'qiell.

E do të kallen zamaret e gjakut,
do t'kallen tarabukat e gëzimit.

Kemi me u zgjue edhe na të vdekunit
në darsmën e kuqe të kësaj toke.

Mos na i harroni vorret,
mos na i harroni emnat...

D A L L G A

Po i thejmë gotat e shikimeve flakë,
po dehem.

Po i këpusim tana lulet e majit,
po i thurim kunorë.

Po i lidhim fjalët e këqija, prozhmimet,
po ja falim erës.

Po i lëshojmë langojt' e çmendun t'gjakimit,
Le të trenohen.

Po bahemi mëkat-mëkatin po ua lamë
fetarëve me mjekrra.

Në daç po i qethim edhe rrezet,
po i bajmë fjongo kujtimi.

Po i thejmë gotat e shikimeve flakë,
po dehem!

M A R G A R I T A

N'shullaje gazmendi, a thue
rreze dyshimi pse shkrepi,
Margarita?

E dhimbjen për ty e ndryna me heshtjen
n'zemër;
e dhimbjen për ty ja besova fjalës pathanun,
gjethit e zogut ja besova ja besova dhembjen
për ty!

N'kunorat e gjelbrimeve tonë
lulet e buzqeshjes pse u thanë,
Margarita?

E mallin për ty e shkela rrugëve t'qytetit;
e mallin për ty e treta bulevardeve t'fjetuna,
flakë n'zemër e dogja mallin për ty!

Dallgë e thyeme ndër dallgë, Margarita!
Gëzim i fikun ndër gëzime, Margarita!

NË RRUGË

Tash jam diku larg teje, larg vedì
dhe — ku me dijtë kah më tresin
udhëkryqet e shumta t'jetës?

Jam ba përshëndetje e harrueme e
kalimtarëve;
jam ba lot e kangë;
jam ba betim i rrugëve dhe rreze e shkrepun
majë gurit.

Tash jam diku larg teje, larg vedì
dhe — ku me dijtë ku sosin
fijet e këputuna t'kësaj kange?

Jam ba pre shitimi i syve zjarr;
jam ba bekim e namë;

jam ba zog e re n'krah t'agsholeve t'bardha.

Tash jam diku larg tjeje, larg ved
Dhe — ku me dijtë kah m'tresin
udhëkryqet e shumta t'jetës?!

POEMA E PAKRYEME

(*fragment*)

N'dritare t'kohës po vrej me sy lakmie
karvanin e stinëve si shpejt thek parzmaive tonë
kah shkojnë e vijnë breznitë si kallijt' n'ara.

Dreka e shekullit agon,
n'kupena tundet kumbona...

Hej, sikur t'lulonte mosha, (dëshirat e mia
t'marra!),
hovshëm do t'nxitojsha dikur logut t'moshës
s'kthyeme
dhe tana stinët e kangët ja kishem falë

SË NESËRMES SË MADHE,
— poemës sime t'pakryeme.

VALLJA E SHKREPAVE

Dora — dorës ngrehin kokën n're;
faqeve rrëpijat u ulen;
kur rrreshkon dielli as kur tufani s'më'
ata s'përkulen.

Kang' as fyelli atje njiher' nuk ndalet;
grrellave prrojet lëshohen;
bisha t'unta atje gjesdisin malet
e rrallë takohen.

Verës me grigje plot i mbushin gjift'
ditët e majit kur sosin
e sukë m'sukë thirren ndër vendi barijt':
— O! A po t'kullosin?!..

Lugjet me hije njomen e drujt' n'çdo ven'
rriten e lëshojnë freski;
ndër maje t'epra bora borën e zen
shum' herë pa u shkri.

Sa herë ju shof, o shkrepa t'vendit tim,
të ngjitun varg si n'valle,
m'përtrihetjeta e n'zemër m'guf nji gzym,
që shkel krajata e halle!

G R Y K A

Ndér vithe t'saj
janë thye dhëmballët e kohëve.

Bistrica e llastueme
ja lëpin damarët e akullt
dhe rend
me kangë t'gurgllimit ndér buzë.

Bistrica ngutet
Drinin ndér fusha m'e zanë.

Shpellat e shtërrbueme
hapin gojën n'shkamb:

«E msheft' asht prrala jonë,
shtegtar.

Ec, mos u shtang!»

Nalt,
ndër thika t'shkrepave
përgjakën retë...

H A J L A

Në kujtim të fëminisë sime.

Me kangë e vaj ndër buzë, si i malit fëmija
me thembra zbatë — sa shumë t'kam shkelë
n'për brigje
me lot e kangë tue t'mbytun shpate e shtigje
o i bukur log e hije e stinëve t'mija!

Tash tha ndër mollza tretet vazhda e lotit,
përherë, kur nusja e stinëve ven kunorën,
kur diell pranvere rrëzon të tuat maje
e t'puth gjelbrimi, e bari guf n'lugoje
dhe tinguj fyelli derdhen n'ata shkrepë
si dhambë jetikë, që bre i kan' rrmuj't e motit.

T'kërkon ty mendja, t'fton plot hir pran'vedi
dhe zjen ndër dej ai gjaku i moshës s'shkueme
që ndër sa vuejtje gjen ndoj dit' t'lumnueme,

e n'perde t'kohës stin't me radhë valëviten,
e n'rrpije t'thikta epshet me "i her' ngjiten —
n'sa zemra shtyn n'krahnor me 'i valë tërmeti.

Shtegtare t'lodhun t'shof atherë nën borë,
me t'akullt barrë mbi shpinë e vetlla t'ngrime.
Veç larg n'ndoј skutë, a thellë n'për kreshta

t' thime
gjëmon si n't' rrallë nji çifte, ndoj gjurmë lot,
pse i egër moti, e ftoftë asht nadja sot
kur shllunga ret' mbi krye t'janë zvarë, kunorë!

Tash dielli kandshëm nxë' . . . E n'dit t'qershoriit
mue m'kanda t'shof, si din ti atherë me qeshë
dhe me u stolisë, si nusja kur t'jetë veshë
me u k'thye gjinije e t'shojt me i dalë përpara.
Atëhere je dë, ti Hajlë; veç n'bjeshkë do lara
si kësula duken — n'tepe t'kres malsorit . . .

Dhe qe, si thekshëm n'sukë fokrron kumbona,
si tufa tufën ndjek — kokrrue n'mallim
dhe si n'gjuhë t'vendoј dele thërret n'blegërim
përvajshëm qingjin, se n'bjeshkë janë 'da sot

shtërrija,

e kanga vlon dhe vallja, vlon gjallnija,
si ushtin mali e lugjet merr lehona! . . .

*

Do t'denden stinët n'për ty, po stinët kurr ma
njomsin ndër flatra kurrkuj' s'ja kan' kthye
e përgjith vjet pranverat kanë me më gënjue —
por do t'kujtoj me lugje t'blera e prroje
dhe gjithshka' u rrita: gurë dhe suka e troje
— e shkambi zemër e zemra shkamb u ba.

Dhe kam me u thi, o Hajlë por n'ata thepa
dëshirë do t'kem unë pérher' me i kërrmzue
ato kangë t'hershme që m'i ke pasë mësue —
sa herë zinxhir't rrëth moshës t'm'i sjell' jeta!

K O S T A R È T

Me vi t'agimit vringllue kan' kosat rranzë gardhit,
dielli ndër maje tue le;
malsorët me shalla zbardhuen sot n'krye t' livadhit
e janë tu' pre;

e dredhojnë shtatin e kosat, të mprefta si halë,
zhyten si njala n'për barë,
rroken e nguten, secili përpara do t'dalë
ma i miri kostar;

me njeni-tjetrin dredhin mandej tue u tallë
kur n'fund t'ledinës t'kenë sosë,
n'sa 'i plak i mbetun mbrapa, tue sjellë ma rrallë
nis' e ankohet në kosë;

e bajnë do lodër e mandej, si ma parë,
plakun e vënë përpara,

mbas tij vargohen mandej si ushtarë,
si e lyp e mbara.

Dhe hapen shpatllat e kosat tē mbrefta si halë,
zhyten si shylliga n'pér barë.
Kosat fishkëllojnë, e jehu i kangës merr malë.
— O, krah't ju lumshin, kostarë!

Qe, buzës malit malsorja me tepsi n'krye
leqe m'leqe tash ngjitet:
pitën e sjell, tē rreshkun mirë e lye
që mos t'koritet...

LÀK MIA

N'livadh ka ndritë sot heret nusja belhollë
e shtatin dredhon si zanë;
buzët të ngjyeme e i ka e faqet kuq si mollë,
si rrethi i s'bukurës hanë.

Nji erë e lehtë, që ditën kodrave bredh,
frym e faqet ja lëmon
dhe flokun n'ballë e fustanin ja hqedh,
që shpat m'shat zbardhon:

— O, mori e mirë që po mbledh sanë! —
gufon diku sevdaje;
— O, krejt livadhin, moj, ma ke nxanë! . .
E jehu tret ndër maje.

— O, goja t'lumtë, kangtar atje n'rudinë,
por nusja e ka nji djalë
që syni vet' ja zgjodh e bukurinë
atij vet' ja ka falë! . . —

RRËFIMI I GJYSHES

«Kan' qenë nji vashë e 'i djalë
e djali n'vashën a' tekë;
kan' ra të dy në nji fjalë
e t'dy n'dashni jan' pjekë»

— M'pat thanë gjyshja njiherë
n'sa m'fliste për dashni.

«Po' n'kanu' t'maleve tonë
e egër vjen dashnia.
O bir, kur t'rritesh, rueju,
se hieja e saj n'k'to ana
ka fikë sa troje e shpia».

— Ofshani thellë at'herë
e foli plot urti:

«I krisi pushka djalit nji ditë te shpia,
e la shakull mbi prak;
ndër dhena t'hueja edhe vashën e treti duhia
e fatit të lamë me gjak»

— Tha plaka, e' i hije zie,
si reja, i ra mbi sy.

«Kan' qenë, po, vashë e djalë,
e vasha n'djalin a'tek,
kan' ra të dy n'nji fjalë,
po t'dy n'dashni janë djegë.»

— E zemra e mbushun vnerë
rënkoi nji herë me mëni:

«... Ka ndodhë, por kjo ka mot»
— tha gjyshja kokën varë,
tue namë kanunin plak,
që n'shekujt s'bani lak,
dhe i rrodhën fill do lot...

Tash m'dhimbset gjyshja e mjerë
që vdiq me kanu' n'gji...

M A L L I

«Rrok at fyell, o bir, e ditët kujtomi
që n'këto shullaje rritë m'kan' e rreshkë,
— iu lut plaku t'birit malsor në bjeshkë —

T'prenduemet andrra zgjomi
që barra e vjetve m'shoi!»

Larg, ndër majë i tretun shikimi ngau
kur fyelli ra e mbushi lugjet tinguj plot,
ndër gropza syt' e lëbyrtë u mbushën lot.

Por plaku mbrenda qau
e lodja nuk pikoi.

«O m'thuej, lum baba, sot ç'kujtim t'përloti
që n'çaste t'liga kurr ma keq s't'kam pa:
Loti yt po m'djeg sa m'ban me qa!»
— E ai, rroshkue mallit, fyellin n'buzë e bjen

e don me i fry si moti,
po fryma i shkontakte huq.

Dhe fill nji vashë n'fierajë
u duk, e djali u skuq...

KALLXIMI NË TRI KANGË

SHPUTAT E HUEJA

Ndër tana shoqet vet' ma e vogla ishte
kur ruente delet, dikur;
faqet e njoma e sytë si rrush i kishte,
i ndriste f'tyra si nur.

E gjeta njiherë vetëm, ulë nën lis,
ku prore mrizonte gjanë:
— Zade moj, shputat ti heret i paske nisë!
E skuqun, tha: «T'huejat janë...»

MOHIMI

... Habitshëm, vithet e plota me sy ja mati
baba vajzës nji ditë:

— Grue moj, Zadja asht rritë e miku gati,
nuk thot' e mira me pritë!..

— ...S'e due, tha vajza, — e n'f'tyrë i hypi
gjaku,
turpshëm t'jatin tue kqyrë.
Me gjaca n'sy, por egër u shqirr plaku:
— Hesht! Se s'luejmë na me fëtyrë!

TUFA E TRETUN

Asht vonë, dhe burrë e grue dalin me fnerë
e thërrasin qetë m'qetë;
posht' e nalt e lypin bareshën e mjerë
e thonë: Ç'e ligë e gjet'??!

— O, ktheni, t'dashtun, ktheni t'qetë dhe flinë
e kot mos bridhni ju malit,
se Zadja tash asht larg dhe kërkend s'ndien
pos t'puthunave t'ngrohta t'djalit!

A K U A R E L E

MBRAMJA

Prej malesh del e zbret ngadalë errsina,
msheftas lugjava bredh
përmbi pullaze, dritat i fik ndër kthina,
kujtimet e ditës i vjedh.

HANA

Si dhelpna n'kurth ndër re asht zanun hana
dhe nis ngadalë m'u tretë;
ndër andrra t'kandshme koten bjeshkët pérana
e n'heshtje bien me fjetë.

DHE LOTI

Kopshtijeve t'blerata qetas lodron puhia ~
ajo n'dritare pret:
ja puth qepallat njī gjum' i andrrave t'kqiæ
dhe loti n'mjekërr zbre... .

SHKALLA NË LIS

Un n'mriz me dele isha
kur bana n'lis kët shkallë
e 'i mall i mshefun m'tha:
Kujtim le t'jetë ndër stinë.

Dhe n'maje t'bjeshkës e lash'
që t'vij kur t'mbushem mall
të mrizi i hershëm n'rrah,
n'kujtim ta gjej fmininë.

Por sytë më mbushen lot
kur shkallën n'lis e shof
si goja me dhambë ra,
të mbushun plot me rrshinë

Dhe m'duket sikur m'thotë:
— Djalosh, un' ty s'po t'njof,
pse moti nuk t'kam pa
e koha gjithshka fshin!..

V J E S H T È

S'jehojnë malet prej barijsh;
N'hije t'heshtjes n'gjum kanë ra.
Kurrkund natën dritë as pishë;
Za as njeri n'tëbana s'ka.

Po i ka lodhë e i ka k'putë vjeshta,
si kur pleqt' ndoj udhe kthehen;
tunden drujt' kërcu ndër kreshta
si luftarë që n'prita s'kthehen.

S'duken nuset nëpër shtrunga,
kurrku fyell nuk ndihet ditën;
tash as plakat s'tjerrin shllunga
ndër shullaje as nuk rreziten.

Dënesin degzat — pikon fleta
gjethit t'malit që a' zbe:
shqim gjelbërimt ja k'putjeta
der' t'qet synin stina e re.

RĒNKIMI I VORREVE

Thuej, nanë,
a u gëzove shum' në jetë
tri herë
tri drita kur linde,
tri kokrra krypë në sy?

A u gëzove shum'
tri gëzime kur linde,
tri gjurma tretun rrugësh?

Thuej, loke,
a u gëzove shum'
kur linde
tri shtylla t'jetës,
tri shpresa t'ngrohta t'ardhmënis' sate,
tri bulza t'thame motit?

A u gëzove në jetë
tri herë,
kur linde tre fëmij't é tu,
tre ujqit e tu,
tre gurë të zez të malit?

N A N È S

Sisën prej goje ma hoqe, nanë, pa u ngi
e m'le tue qa,
dhe sikur të vdissha s'më dhe ma të pi,
as s'erdhe me m'pa.

I mitun, nanë, isha, lotët si shi
nuk pat kush t'm'i ndalë.
«Ndër dajë t'ka shkue nana — m'than' — dert
mos ki,
e prap' ka me t'ardhë».

Dhe n'andrra t'jetës mbeta tue u përkundë
n'mjerime
me njimijë shpresa, se nji ditë kam m'u ulë
n'prehët t'lokes sime.

Por... prehnin tand, nanë, gjithmonë mall e
pata
e motet, ndër vedì po ndrrohen;
andrrat e mia, nanë, qenkan andrra t'gjata,
dhe qe — rrudhat e ballit do m'shtohen.

O K A N G È

Nëpër çdo vend,
fushat gjedis me jehun tand
e zemrat i rrit kështjellë,
rrugët e jetës me shpresa i shtron n'çdo kand,
lumni tue ndjellë,

dhe thërret gazmend,
me dallgën tandem malet i puth
e bjeshkë e vrri,
lotit buzëqeshjen ja fal e n'ara puntorit
hovin ja kall n'gji;

ndër çaste t'vështira
vuejtjet vërshon me vrull që ke,
breng' e halle tue korrë,
me himnin tand epshet dhe gjakun e nxë'
e këndell ti kambë e dorë!

Për ditë ma t'mira
me dallgë përdridhu përballë shtrëgate,
bështjen e shpo si shgjeta!
Shunglo gjithherë! E prij për gëzime e fate
se sk'terrë pa ty m'asht jeta!

LIRIKÉ INTIME

Dëshirat e mia
dëshira kasolle janë,
se n'zemër t'ftoftë t'nji nate t'netve tonë
n'kasolle t'tymosun kanë lindë
e n'natën e verbueme kan' klithë,
tue bredhë nëpër angrrat e derdhuna
të fëminisë sime të njomë
si qumshti.

Në kasollen e përbysun, atje
gëzimi ka lindë nji natë
e asht krye pagëzimi,
eminin e lashtë tue përt'ri
t'gjyshit jetik,
dhe nalt' në shkamb ka bi
loti e kanga e maleve.

At' natë

edhe busmat e djeguna kanë qeshë
si buzët e nanës s'përgëzueme
e, n'flakën e tyne t'zbetë,
andrra e dëshira jan' pjekë,
andrra e dëshira janë djegë
si unët e kryqëzueme n'votër.

Atje

me dy fije shprese
nana ka lidhë djalin
dhe me lot e qumësht
mâ' e ka gjithë natën,
tue i gugëzue si zogla
mbi rropamë t'thyeme.

Dëshirat e mia,
dëshira kasolle janë,
por kisha dëshirue
që kudo ndër kasolla,
skutave të kësaj bote,
gjithmonë t'jehojë kanga.

LOTËT E MALEVE

Me buk' e krypë n'dorë
çdo trung e lis kam lutë
për nji pllambë strehë;

bari kam qenë,
Retë mbi mue kanë shti
n'për bjeshkë me hutë t'ndryshkuna.

Me bukë e krypë n'shpirt
çdo trung e lis kam ftue
në drekën time t'vorfën;

bari kam qenë.
Lotët e maleve çdo ditë i kanë la
faqet e mia.

M'i ktheni lotët e mi,
o male!
m'i ktheni, e për çdo lot
do t'ua këndoj nga 'i kangë!

KËRCËNIMI

Mbramë,
ku thehen krahët e gjëzimit
e diell' i jetës tret mbas malit,
hijen tandem e pashë
ngadalë kah unë tue u matë;

mbramë,
në cakun e të gjitha caqeve,
ku fjala e kamba ngrihen,
në pëshpëritjen tandem tinezakë,
heret, shum' heret e ndjeva
emnin e vogël t'kurrkushit
edhe hijen time kah përpëlitez si gjeth i
vramë
e pashë ndër dhamb' t'përgjakun.

Mbramë. . .

E tash

shpeshherë po e ndiej
shushuritjen e kambëve tua
livadheve t'gjoksit tim,

dhe e di:

— Diku. . .

Ti po vjen
me hapa të mdhej sa vjeti

PËRALLA E MSHEFUN

N'at krahnor
stinët kunorë
me gishta t'ngji dallge
dy kandila kanë kallë.

Në flakën e tyne
i digjen djalit dëshirat
sa herë krahët e andrrës
ta sjellin n'gji.

Aty,
në nji fije shprese
përflaket edhe andrra
që e ruen si gjan' e vjedhun
askush mos ta dijë.

— E kujt asht shpresa,
e kujt asht andrra,
Rrushe, moj,
kuj' do t'ja thuesh at'prrallë?

KËPUTE NJI LULE

Stina e luleve erdh e n'kopshtin e andrrave tua
që kamb' as hije s'e shkeli,
epshet i njomi gjelbërimi shqim tue shtrue
e lule t'reja çeli.

Dhe qe, si t'djeg dëshira
kah rreth ndoj lule bredh
që msheftas syni zgjedh
e kapet ku a' ma e mira.

Këpute nji lule, vashë, këpute ku t'thot lakmia
se stinëve u ndeje mjaft n'besë,
këpute! Se edhe në s'e kpute, kur t'prendoje rinia
nuk ka me t'lypun ndjesë. —

pse ende gjithherë stinët
e lule sjell pranvera,
po n'ne, dikur, lum vasha,
do t'çelin lule tjera...

Q O R T I M.

Qeshu njiherë!
Ta shof n'at rreze syni
dritën që andrrat i ngjall.

Qeshu!
Ta shof n'at rreze drite
shendin që shpresat m'i kall!

Mos e ul vetullën,
andrrave t'lashta kunorë
faljau edhe sonte — dhanti.

Mos! . .
Se quell' i dëshirave tonë
vrahët e do t'rigojë shi. . .

KUR TË SHKOSH

Kur të shkosh
lema nji fjalë,
agimeve t'vetmueme t'ua falë
ma t'bukurin kujtim;

kur të shkosh
lema shikimin pikllues
që të shof edhe kur je larg;

kur të shkosh
lemi kujtimet
që t'luej me to si foshnja.

P È S H P È R I T J E

Sa herë malli
pik në zemër —
ajo hesht
me 'i emën n'buzë;

sa herë dallga
thehet n'krahnor —
ajo zgjohet
me 'i emën n'buzë.

D A S H N I

T'i kisha duert e majeve,
sonte do ta sillsha
kunorën e yjve n'prehën;

t'i kisha krah't e erës,
sonte kisha me e thye pullazin e andrrave
edhe pse, ndoshta,
as lotët e reve s'kishin m'e la
mëkatin e dëshirave t'marra.

Por
vetëm Ti m'i fal
duert e majave,
krahët e erës
dhe mëkatet e dëshirave t'mia t'marra.

D È S H I R È

Dëshiroj sonte
të jem kangë
e dàllgës sate,
n'ty me u shkri;

dëshiroj sonte,
kur t'derdhet nata,
të jem yll
n'dritaren tande;

dëshiroj sonte,
kur bota flen,
të jem gjum'
n'andrра me t'përkundë;

dëshiroj nesér,
kur t'lind' agimi,
të jem dëshirë
dhe t'kallem flakë në ty.

K U S H T I M I

Toka jonë e mirë, toka jonë e pagojë
do ta shtrydhë fjalën derisa gjak t'pikojë.

Të të flas nga gjaku, pastaj fjalës sime
t'i vijë erë e gurit, erë e farës së mbime.

Thepohem me ty mbi valët e çdo shtërgate
t'bëhem një grusht dhe i mirë i arës sate.

K U R O R A

Cili poet tha se ti je gjaku ynë?
Emrin tënd ua kemi ngjitur vashave më të bukura.
Cila nënë nuk i paloi duart në parzëm për ty?
Emrin tënd ua kemi ngjitur vashave më të bukura.
Cila fjalë s'vdes n'buzë, cila dashuri është më e
rënda?
Emrin tënd ua kemi ngjitur vashave më të bukura.
Cili voçrrak s'do t'i ketë sytë dhe buzëqeshjen
tënde?
Emrin tënd ua kemi ngjitur vashave më të bukura.
O, cila etje m'i kërkon kështu krojet e gjakut?
Emrin tënd ua kemi ngjitur vashave më të bukura.

SHTEGTARËT E VARGUT

Një ditë, kur ta pimë gjithë verën e fjalëve tona,
nga mençuria të mbetemi t'fyshkët si shpuzë,
na çojnë ndër vorre të t'urtët. A thua tevona
këtë pije tonën do ta vënë më n'buzë?

Apo vetëvetes dritë i kemi bërë vetë
me këtë flakë mitare, gjakun e kemi nxë
dhe kështu t'magjepsur kemi mbërrí më shpejt
deri n'fund t'jetës, apo kurrë s'kemi le?

KATËR KËSHILLA VETES

Mos u bëj poet nëse s'mund të lindësh
me secilin varg, të lindësh me secilën fjalë;

ngreu mbi veten në do t'rrokësh frerët e erërave,
të shkelësh shpërgajt' e mërisë dhe shtërgatat e
gjakut tënd;

n'se dashurohesh, dashurohu n'flakë e n'valë,
jo në sy të kaltër, se bëhesh det i qmendur
pendimi;

mos u bëj poet nëse s'mund të vdesësh
për secilin varg, të vdesësh për secilën fjalë.

M U Z G U

Mbi supe t'lodhur muzgu pikon dhe.
Iku edhe kjo ditë si gruaja e lëshuar.
Natë e shkëlqyer për një dhembje t're
më thotë tinëzisht një parandjenjë e truar

dhe m'qaset ngadalë, ndërsa i numroj si gjëmë
hapat e mi, që sonte s'di nga m'çojnë.
N'kët qytet t'bukur vetëm jam: një nëmë
e pritjes së vonë që rrugët e mashtrojnë.

Iku edhe kjo ditë. Ja se si rrëzohet
beden i fundit i një krenie t'marrë.
Unë i them vetes hidhur diçka që s'thuhet
dhe thek hapin tim t'mos hiqet zvarë.

NATA NË KËSHTJELLE

I mbrami peshkatar në ditën e bjerrur n'rrjetë
po kthehet. Unë eci duke prekur nëpër mur.
Pas zërit të heshtjes zvarem ngadalë përpjetë;
hapin gur e kam; edhe zemrën, gur.

Ja, tani kështjellës i kam hypë përmbi.
Vonë është, terr. Nata, disi lëmekur,
merr frymë n'për vrimat që mezi shihen zi
dhe ankthëm m'kundrojnë si sytë e prindit
t'vdekur.

Mejtuar si fëmija i shkruaj do emra n'rrasë.
E m'duket dashurisë sonë ja fala një grimë
amshim.
Por gjerbë e rigës s'motit gurin do ta plasë
t'parën pranverë, duke tallë mashtrimin tim.

Prandaj me dorë, trishtueshëm, pak nga pak faqen e shkëmbit fërkoj si vashën. Dua të fshi at' marri t'vogël. Vesë? Jo, por gjak i vokët kullon nëpër gishta t'mi.

Harroj përse e si e nga kam ardhë,
harroj të flas, të lëviz; harroj pa parë
e ndër gërmadha bëhem një copë gërmadhë,
një gur mbi gur që gurit s'don të ndarë.

PARA ELEGJISÉ

Një ditë do t'i marrësh në gji gjethet e rëna të stinëve tua
dhe do kërkosh kot veten shtigjeve të harruara të një moshe
e nuk do të kesh më as flokë ere as shikim ylberi ta matsh fillin dhe fundin e mashtrimit tënd të shkurtër;
një ditë do t'i shpalosh vjet' e tua si pajën e nuses së vdekur
e do të numrosh flutrat e shkruara t'agsholeve t'per'nduara
e s'do të kesh më as zjarr në buzë as lot në sy të qeshësh ngrohtë, të qash rrejshëm dhe t'i mahnitësh djelmoshët;
një ditë do t'i hash buzt'e tua, gjurmt'e tua do t'i përshtysh
dhe secilin muzg do ta pagëzosh me nga një pendim që dhemb

e s'do tē kesh mē as sy deti as hap tē hedhur
sorkadhe
tē shohësh si t'përqeshin gonxhet dhe tē ikësh prej
hijes sate:
Ruaju, moj, se vashat mē tē bukura i vret bukuria e
vet.

NË VEND TË PËRSHËNDETJES

Shko se furishëm po fryn në mua erë mallkimi që
mirë, kurrë më një e një nuk bëjnë një.
Merri me vete lutjet e tua, edhe hijen tënde, hiqe
rrugëve si gjënë e ndyrë. Mos u kthe pas. Mos i
sytë e përlotur në shtekballin tim. Mos thuaj
Asgjë mos thuaj. Merri me vete gjurmat nëpër të
erdhe një natë më e përvuajtur se frika dhe hyre në
dhe bëhu fjalë e mbrame n'gojën time. Bëhu
n'ylberin e shikimit tim. Bëhu çdo gjë pos Meje e
dhe asaj që e quajtëm Ne kur i zinim yjët si fluturat

e ua ngjisnim nga një emër mos ta harrojmë emrin
tonë. Shko
merri me vete edhe rrugët të mos kthehesh kurrë
në vesën e lotit të rrejshëm gërmadhat e kujtimit
t'i rrëzosh. Shko
mbyllu në do kështjella të largëta harrimi ku s'të
zgjojnë më
kumbonat e pendimit kur çmendet mallit vetmia ose
kur buza buzën
e han n'pikllim që mëkatin s'e lan, që s'mundet ta
shpojë
gurin e rëndë, gurin e ftohtë të ndarjes. Shko, më
mirë
dhe hesht. Mos u kthe pas. Mos i harro
sytë e përlotur n'shtekballin tim. Mos thuaj
lamtumirë
e kur t'shkojsh larg, më larg se kyre blerimi n'blerim
e kur t'shkojsh larg, më larg se prej zemre në zemër
aq larg sa ta harrosh edhe emrin tënd dhe zërin tim,
fshiu prej vetes,
shkurto flokëgjatat, mate me to mendjeshkurtrën
tënde dhe mos qaj. Shko
se tmershëm po lodrojnë sonte n'mua rrëketë e
gjakut të ndezur..

M E M I G J E N I N

E ngre grushtin Tënd të fortë për t'i ra
skeletit të kuq të vjeshtës si jehona
dhe secilën herë e thyej, — e kam pā,
nga një degë të vrarë t'stinëve tonë;

e ngre grushtin Tënd t'fortë për t'i ra
skeletit të lodhur të vjeshtës si cingëruar
dhe secilën herë më bie mbi ballin kala
nga një gur i dëshirës së rrëzuar;

e ngre grushtin Tënd t'fortë për ta thyer
skeletin e sëmurë t'vjeshtës varë mbi ne
e kreshta,
por fryma e fjala pezmit më lidhen nyje.
Dikush po qan. Dhembja apo vjeshta?

R E Z I G N A T A

Ndjenjë e marrë, që stepeve t'ëndjes m'endesh,
ti frymë as flatra s'do t'kesh për lartësi,
e dhunuar heshtjes n'qenjen time do t'çmendesh,
flamur i grisur pa gjak e pa lavdi.

Dhe sipër teje rëndë do t'shkelin motet
(ato kështu moti lozin edhe me mua),
pse mbas një sqote, që ndër orë t'liga s'kotet,
fat' i marrë heret na mori n'thua...

N È N A T

Tim shoku pér nënën

Ato lahen në gazin
tonë e në lotët e tyre;

bëhen rojë murane
te krojet e shterra të gjirit.

Në ballin tonë pérherë
u bëjnë dritë shejte gishtat.

Ditët na i prarojnë dhe rrugët
me nga një bekim më t'mirin;

një ditë shkojnë, si të shkonin
të mos vijë më vdekja

e s'na kërkojnë asgjë
pos një grusht dhe mbi krye.

Shkojnë. E sa herë vdes nënë,
vdes nënëmira ime.

AKORDE TË THYERA

Ulë si mbi vórr tëndin, rri shpesh duke pritë
at' çast t'vetimshëm t'hireve të zgjuara;
poet, hajt, thuaje ndoj fjalë që t'bën dritë
térthoreve t'zymta t'ëndrrave t'dhunuara

dhe n'kushtrim t'vargut kalle njëherë gjakun.
Kundërmim' i tij le t'ndihet nëpër fjalë!
N'at kumbim kënge, orët e moshës tiktakun
le ta ngrehin, të mos ketë të ndalë.

VARGJE PËRKUJTIMI

Kur u puthën tytat-dëshirat të lahen në gjak,
ju, puthët moll'zat
e nanave t'molisuna, shokë.

Kur shkrepi agimi,jeta e shpresa u ngjallën,
ngrehët shtëpija të reja
e fleni n'trimen tokë.

Nëpër mjegull kohe e stuhi motesh t'tërbueme,
ditën e natën,
m'teh t'acarit me borë,
netët e malet trupuet pa ndalë kurr' hapin
me trimni n'gjoks
e t'ftoftë metalin n'dorë.

Ne, zemrat tueja n'krahnor na rrahin.
Ndienie sot dallgën,
— jueja asht kanga jonë.
Ju s'keni vdekë: me ne jetoni —
me ne!
— Ndër breza u përmendshi gjithmonë!

CKA MÉSOVA UNÉ

Këngë gegërishte

Me u ra tërthoreve trup,
me ndie andjet tue lehë,
me rra mbas xixave n'pup,
me u ndejtë dhimbjeve n'teh,
me shkelë prajshëm n'për tokë,
n'venë t'fjalëve mos me u deh,
me i ndeqë muret me kokë,
me thanë: «fat kobi ku je!»,
mos me dashtë ngushllim,
me folë pa halë me mikun,
m'u varë n'çengelin tim,
me ndezë kandila t'fikun,
me i venë vetimët në sy,
me matë me dorë në zemër,
me gjerbë e mos me pështy,

me prekë Akilin n'themër,
ndër sqota mos me u mekë,
me qeshë pelim me vuejtë,
me dashtë si me vdekë dhe
me vdekë si me luejtë.

N J E R È Z I T

Sikur tē takoheshim me vetëveten sy më sy,
do t'putheshim apo kishim pér t'u pështy?

R R E F I M

E di një njeri që ndërton kështjella me fjalë,
ëndërrat ja njoh dhe gjakun e poret ja di;
droj se një ditë erërat shpirtin plot halë
kanë për t'ja shkundur; ai mbetet vetëm puh.

Duke përpushur me gishta hirin e vet
të dritës së rrjeshme ta gjejë një shkëndi',
vijnë njerëz të mirë, ofshajnë e thonë: Medet,
ky ndërtonte kështjella me fjalë. Lavdi!

M O R T J A

Endet nëpër ne dhe na krijon në çdo pore
varre, të cilat shemben, ose përmendore.

Porse mbi dhunë të saj ne kemi një dhanti:
Ajo di t'marrë, ne — edhe t'krijojmë njeri.

IDHUJ TË RREJSHËM

Tevona fjalës dhe gjakut tim u tëhuaja.
Zura të ngjitem një lartësie t'rrëzuar:
Ju shoh se si të ndyrë ndër ëndjet tuaja
ngroheni në hire t'një drite t'mjeruar.

E n'preftim t'saj secilit i dridhet hia
kah yllin e vet don ta vari mbi tjerë,
por me që toka poshtë e lart lakmia
mbeteni zvarë, statua t'ngrehura n'erë.

gogolë t'urtë, nga të ciltë vijnë e tremben
zogjt' e mëtimit, hie: njerëz as vegla.
Kështu njëra pas tjetrës dalëngadalë shemben
madhështitë tuaja, përzihen me thnegla.

Ndaj, idhuj t'rrejshäm, zbritni nga koka ime,
mbi t'cilën sa kohë ju mbajta si profetën,
më leni t'pälcas prej gazit e prej dhimbe,
ta bëj timen unë — e djalli t'veten.

IN MEMORIAM

Edhe sot mejtova mbi fatkobin tënd
e t'pashë — një valëz e thyer n'teh shkëmbinjsh,
e t'pashë — një valëz e thyer n'teh shkëmbishnjsh,
një namë, nji fëmi' i pamëtuar që lindi gand
dhe mbeti n'rrugë.

Shituar orësh së liga, gjithë fuqia t'treti,
gërshërët e motit t'zunë e mirë t'kanë l'nur,
duke bredhë as trohëzash, shite thon e lëkurë,
dikur e bëre piano edhe at'farë skeleti
shëmtimesh vrugë

E bëre piano. Dhe u dehe duke i rënë n'gazmende
t'huaja. Ku t'ftuan e s'të ftuan fill shkove,,
sa midis lavdërimesh, brengat i harrove
dhe këso lumërie t'mjerë, një ditë u çmende,
t'muar mendja malë.

Dikush nga däliga, kinse pér ta la
me 'i grimë mëshirimi at' mundim t'skamnorit,
e ngriti dorën t'ledhatojë krahërorit:
Ti, fikur mrekullie re, s'u zgjove më.
Vdes dalëngadalë.

KĀNGA NË REKTİM

(motiv algjerian)

...Te votra qe sa net
më pret e kotet nana...

Liri, eja!
Me fjalën tandem, buzës ndryshkun t'ja heq
akujt e zemrës, t'i shkrij' me hymnin e saj!

Liri, eja!
Agimit dritën falmja e diellit — ngjyrën e gjakut,
ngjyrën e krojeve të tua!

Liri, eja!
Tash, që edhe zemra krahnorin po ma shtyn si dem

e n'midis t'logut don me t'dalë pérparā,
se sot me plumba shtëpinë pér ty e gdhenda
n'rrasë t'krahnorit!..

Eja, liri!

Toka e përgjakun tē pret,
se dikur ke me ardhë,
pse n'pér shekuj edhe rrugët ecin.

Marrë nga librat: «Bulëzat» (1961), «Engjujt e rrugëve» (1963)
dhe «E di një fjalë prej guri» (1969)

PASQYRA E LËNDES

	Faqe
Ballada në gur	3
Lule gjaku	5
Kanga mbi muranë	8
Përshëndetja	9
Krenaria	10
Takimi	11
Malësorja	13
Kangë arkaike	13
Kanga e kuqe	17
Në buzë të rektimit	18
Uragani	21
Ditiramb	23
Dallga	24
Margarita	26
Në rrugë	28
Poemë e pakryeme	30
Vallja e shkrepave	31
Gryka	33
Hajla	35
Kostarët	38
Lakmia,	40
Rrëfimi i gjyshes	41
Malli	43

	Faqe
Kallximi në tri kangë	45
Akuarele	47
Shkalla në lis	49
Vjeshtë	50
Rrënkim i vorreve	51
Nanës	53
Ø kangë	55
Lirikë intime	57
Lotët e maleve	59
Kërcënimi	61
Përralla e mshefun	63
Këputë një lule	64
Qortim	65
Kur të shkosh	66
Përshpëritje	67
Dashni	68
Dëshirë	69
Kushtimi	70
Kurora	71
Shtegtarët e vargut	72
Katër këshilla vetes	73
Muzgu	74
Nata në kështjellë	75
Para elegjisë	77
Në vend të përhëndetjes	79
Me Migjenin	81
Rezignata	82
Nënët	83
Akorde të thyera	85
Vargje përkujtimi	86
Çka mësova unë	87
Njerëzit	89

	Faqe
Rrëfim	90
Mortja	91
Idhuj të rrejsh�m	92
In memoriam	94
Kanga në rek�tim	96